EGYETEMI SZÉPSZÓ

A Tudományegyetem művészeti csoportjainak munkájáról

Az utóbbi öt esztendőben — ekkora időszakot ismerek egyetemünk életéből — meg sohasem volt olyan hálás feladat öntevékeny kulturális csoportjaink működéséről, eredményeiről írni, mint éppen az idén. Az a munka, amely korábban sokat igéró energiák, sokszor egyéni, nem túlságosan jól szervezett, de lelkes vállalkozások eredményeként folyt, ebben a tanévben — bizonyos vonatkozásban már a tavalyiban is — szervezetté és minden művészeti ágban sikeresebbé vált.

Az „alulról", a hallgatók részéről jövő aktivitás és áldozatkészség többnyire szerencsésen találkozott a „felülről" jövő, az Egyetemi Kulturális Bizottság által elképzelt tervekkel és az objektív lehetőségekkel (mint amilyen pl. az egyetemeknek a művészeti csoportokra fordítható anyagi kerete, vagy a még mindég kísértő helyhiány.)

Az egyes csoportok közül a legjobb eredményekkel — a valóban érett produkciókkal — jelenleg az énekkar büszkélkedhet. (Hangsúlyozni kell, hogy a kitűnő művészeti vezetés mellett ebben döntő szerepe van a résztvevők fegyelmezettségének.)

A legsokoldalúbb és menynyiségileg a legjelentősebb munkát a színjátszók végezték, és minden remény megvan arra, hogy ebben a tanévben minőségileg is elérik két év előtti színvonalukat. Szép sikereket vallhat magának a többi csoport is: a táncosok (bár az énekkarral együtt nekik is nagy problémájuk, hogy kevés a fiú,) a most dolgozni kezdő filmesek, valamint a zenekar sajnos, itt munkátgátló fegyelmezetlenségek is előfordulnak.)

Az eredmények — nem rosszak. A lehetőségek, tervek — jobbak. Mi kell ahhoz, hogy a lehetőségekből eredmény, a tervből valóság váljék? A hallgatók — különösen örvendetes lenne, ha minél több I—II. éves — nagyobb aktivitása, szigorúbb fegyelme, (komoly szerepe van ezen a téren a KISZ munkájának!) és... mivel a közvetlen vezetés jelenlegi formája néha már nem felel meg az egyre több irányú igénynek; egy, kizárólag ilyen kérdések megoldására hivatott függetlenített kultúros-státusz (akár fél státusz) megteremtése.

DANISS GYŐZŐ
V. éves bölcsészhallgató

Van-e jövője a mai művészetnek?

Nemrégiben C. László a **Technika háza vagy művészet** c. vitalevelében egyértelműen hadat üzent a művészetnek a **Magyar Ifjúság** hasábjain. Sajnos, ma már sokak szerint fölösleges luxus a múzeum, a film, a színdarab, hisz ezeket »amúgyis agyonzúzzák a kritikusok«. Egyebként is, a »művészetek sohasem vitték előre a társadalmat, mert Shakespeare forradalmi drámáit sohasem látta parasztlázadó«. És az atomkorszakban? »A múzeumokat bezárják, impozáns technika háza lesz mindegyikből. Csupán a műszaki alkat lesz életképes.«

A műszakis nyilván megtalálta volna az archimédeszi pontot, de a vita addig terebélyesedett (igen sok cikk jelent meg C. László igaza mellett és ellene), míg nem közbeszólt a **Ludas Matyi. A Magyar Ifjúság** — miután kivédte a szúrást — elítélte C. László nézeteit és feladta a harcot.

A vita azért kerekedett — a **Magyar Ifjúság** megindokolja —, hogy tiltakozzon »a minden embert csúfoló alkotás ellen, melyeket a „zsenik" a modernség tálcáján tálalnak elénk«, továbbá, hogy megijessze az üresfejű sznobokat.

Mindezek előrebocsájtása után is felemásnak érzem a vitavezető érveléseit, mert a közölt levelek, hozzászólások mást, illetve többet tükröznek az elmondottaknál. C. László és egy másik hozzászóló, Tóth István esztergomi levéltáros példái a művészetbe vetett hitet próbálják megrendíteni. A technika és a művészet teljesen kizárják egymást, lényegében ezt fejtik ki. Ezen túlmenően lényegében ellentétet konstruálnak a művészet mint felépítmény és a még végbe nem ment kultúrforradalom között. Amikor néhányan mégis csak felismerték a művészet tömegekre gyakorolt hatását, a tömeg ízlésének fejlettségében kezdtek kételkedni, Tóth István pl. ezt írta: »a „tömeg" nem eléggé fejlett a művészi nyelv sokrétűségének megértéséhez«. A művészi nyelv azonban nem azonosítható kizárólag az **absztrakt** művészet formanyelvével, de Tóth István a továbbiakban mégis **csak** az absztrakt szobrászatra és a nonfiguratív festészetre hivatkozik, tagadva annak érthetőségét. Ha a művészetről általában beszélünk, a szocialista művészetet is meg kell említenünk, de sajnos, ez a fontos mozzanat valamennyi vitázónál elmaradt.

A szocialista művészetnek sincs hatása a tömegekre? Pedig a tömeget illetően pártunk VIII. kongresszusa nyomatékosan felhívta a figyelmet a kultúrforradalom feladataira. A parasztság és a munkásság egy része most még egyszerűen körülményei miatt valóban sokat nem ismer a művészetből. A műélvezők legnagyobb része talán az értelmiségből kerül ki. És ha jól körülnézünk — a vita is ezt bizonyítja —, akkor még itt is vannak javítani valók. Beszéltem ugyan parasztemberekkel, de általános iskolai, sőt középiskolai tanárokkal is, akik nem olvassák a mai magyar irodalmat, vagy egyszerűen kijelentik, hogy nem érdekli őket az irodalom gondja-baja. Teljes passzivitást azonban sehol sem tapasztaltam. Ami a művészet terjedését a jövőben illeti, megnyugtathatjuk Tóth Istvánt.

A szocialista irodalom megítélésében nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a tényt, hogy a szocializmus alapjainak lerakása nemrég történt meg, irodalmunk ebből a forrongó, változó társadalomból táplálkozik, tendenciáját tekintve jó úton halad, és a kiemelkedő műveket is megtermi akkor, ha majd a tükrözött gazdasági alapoknál, pl. a termelőszövetkezeti parasztság termelési viszonyaiban a változások eredményei szembetűnőbbek lesznek, és az emberek is egyértelműbben igenlik a szocializmust. Ha most vannak is még hibák szocialista realista irodalmunkban, nem szabad magát az irodalmat teljesen elvetni, mint C. László teszi.

Mindezt azért tartottam érdemesnek elmondani, mert a vitázókat mintha meg sem érintette volna a kongresszus légköre, csupán részletkérdéseket ragadtak ki egy fontos problémából, ezért igen szélsőséges álláspontot alakítottak ki. Maga a vitavezető pedig komolyabb értékelés nélkül zárta le a vitát.

Kádár János elvtárs a következőket mondotta kongresszusi beszámolójában: »erősödött a szocializmus eszméit valló, érte meggyőződéssel küzdő, társadalmi felelősséget vállaló művészek tábora.« Tóth István, mintha csak erre akart volna rácáfolni. Pejoratív értelemben hivatkozik a Veres Péter és Szabó Pál között kialakult filmvita során az »írástudók« felelősségérzetére. A felelősség problémáját magam is hangsúlyozni szeretném, mert a vita archimédeszi pontját is valahol itt kell keresni. Nagyobb felelősségérzet alaposabb elemzésre késztette volna a hozzászólókat, az alaposabb elemzés során pedig elfogadhatóbb álláspontot jutottak volna el.

RIDEG ISTVÁN
III. éves bölcsészhallgató

Vizsgadrukk

Sokszor figyeltem már meg azt a különös állapotot, mely a vizsgák alkalmával ragadja magával a fiatalokat. Természetesen ez minden embernél másként jelentkezik, de egy közös vonása van: izgulnak. Idegesen szaladgálnak a lányok az egyetem folyosóin, a fiúk kimért léptekkel járkálnak, kezükben könyv, jegyzet. Sápadtak. Vannak, akik hajlandók esküt tenni arra, hogy semmit sem tudnak, úgyis kirúgják őket, és egyébként sincsen semmi értelme az egésznek. Mások a tanár kedélye és hangulata iránt mutatnak lázas érdeklődést, s dúltan rohannak ki az épületből.

Juventus: ventus, mondom én bölcsen. Amikor az ember már felnőtt és a sors kifürkészhetetlen akaratából mégis tanulásra adja a fejét és természetesen vizsgáznia kell, akkor már mindez másképpen van. Mert miért is izguljak én, a felnőtt dolgozó, ha vizsgáznom kell? A világon semmi értelme sincs ennek. Átveszem az anyagot, értelmesen kijegyzetelem, ismét elolvasom az egészet és kész. Mehetek vizsgázni. Nincsen semmi probléma, nem vagyok már gyerek. Szépen, nyugodtan leülök, kidolgozom a tételt, szabatos mondatokat formálok, aztán beírják az ötöst. Kész. Elvégre a vizsgáztató is ember, felesleges félni tőle. Határozottság és megfontoltság. Én nem izgulok sohasem.

Most itt ülök a folyosón, szép nyugodtan várom: mikor kerül rám a sor. Nem izgulok. Ámbátor az ember azért egészen biztosan sohasem tudhatja... Hátha rossz kedve van a tanárnak, és ezt természetesen érezteti a szerencsétlen vizsgázóval... És ha olyat kérdez, amit nem tudok?? Atyaszentúristen! Hiszen én semmit sem tudok!! Úgy röppent ki minden a fejemből, mint azok az aranyos kis fecskemadárkák szoktak a fészkükből röpülni kifelé... Kifelé — mondja majd nekem a tanár, miután meghallgatta szánalmas dadogásomat.

Milyen érdekes, a hangom is megváltozott, reszket. Nem vagyok én beteg? Valami gégebajom lehet, hogy így berekedtem, egy pillanat alatt. Sőt, a tüdőmnek is baja lehet, túl gyorsan kapkodom a levegőt. Biztosan beteg vagyok: fáj a fejem, szédülök és érzem: lázam is van. Haza kell mennem, ilyen beteg ember nem vizsgázhat. Esetleg belekérdez az a tanár, ugye, felmegy a vérnyomásom, kész a tragédia. Mert a tanár nem olyan, mint más ember. Az rideg, az érzéketlen, az nem törődik semmivel. A tanárt csak az érdekli, tudom-e az anyagot, sőt, még képes arra is, hogy ne csak azt a tételt kérdezze, amit balszerencsével kihúztam, hanem kikérdezi tőlem az összes tételt, mert ő ráér, neki nem fáj a feje, ő nem beteg...

Éppen most szólnak, hogy én következem...

Menni kell. Lelkemben halk gyászzene árad szét. Viszont tovább már úgysem tudnék írni, mert az előbb leejtettem a tollamat és eltört. Ugyanis reszket egy picit a kezem... A ceruzámat meg véletlenül kettéharaptam, rágicsálás közben...

A lényeges azonban az, hogy vizsga előtt én soha nem izgulok.

KUTI JUDIT

Egy népszerű „intézmény"

Hirtelenében nem is tudnánk megmondani, hogy hány féléve s hányadik témával »üzemel« a talán legkedveltebb egyetemi előadássorozat, a *Collegium Artium*. A Béke-épület kedd estéi fontos pontként szerepelnek — főleg a felsőbb éves — hallgatók programjában. És teljes joggal, mert az e félévi terv is friss, rugalmas, karra és szakra való tekintet nélkül, szinte mindenki megtalálja benne az igazán szája íze szerinti témát.

A zenei szekcióban századunk operairodalmának klasszikussá ért alkotásaival ismerkedhetünk (a *Faust*-tól *Debussy* művei-ig, *Richard Strauss* muzsikájától *A kékszakállú herceg várá*-ig) — a »szokásos« zenehallgatásnál mélyebben és tudatosabban. A szinházi sorozat kiemelkedő előadásai a szovjet, amerikai, svájci drámáról, a zenés műfajokról, az antik tragédiák és komédiák mai interpretálásáról szólók — olyan előadókkal, mint *dr. Székely György, Major Tamás* vagy *Hont Ferenc*, akinek méltán van legnagyobb »közönségsikere« a *Collegium Artium* hallgatósága körében.

Az eddigi tapasztalatok alapján világos egy-egy sorozat népszerűségének oka: a művészet valamelyik ágában (melyek oktatása általában nem szerepel az egyes karokon) *rendszeres alapismereteket nyújt*, illetve, hogy a résztvevők a szakemberektől azonnali *választ kapnak* a témán belül tisztázásra váró *problémáikra*.

Mivel a »szakbarbárság« elleni küzdelemnek túlságosan sok *szervezett* formája egyelőre nincs, nem lenne haszontalan felújítani az *irodalmi és képzőművészeti* sorozatot is, új szekcióként pedig rendszeressé és összegyetemi jellegűvé tenni az egyetem oktatóinak előadásait pályájukról, külföldi útjaikról, szaktudományuk legújabb eredményeiről.

A *Collegium Artium* sikere vitathatatlan, az érdeklődés egyre nő iránta, olyannyira, hogy az előadások mostani helyén sokan be sem férnek már a terembe, vagy ha igen, állni kénytelenek. Minden bizonnyal lehetne a jelenleginél alkalmasabb helyiséget találni erre a célra, hogy mást ne említsünk, az Ady téri Auditorium Maximumot, amely ugyan kissé távolabb esik a központtól, befogadóképességét és jellegét tekintve azonban a Béke-épületnél feltétlenül jobban kielégítené a fokozódó igényeket.

(d—)

VARGA IMRE:

Fél év után minden más

Ahogy leszálltam, tudod, Jojó, az állomáson, felszakadt a madzagvonat füstje, és megláttam a szülőfalum, te, — brr! Tudod, széles, álmos térség, latyak mindenhol, süppedt házak, csutkakúpok és dülöngélő kerítések. És a főutca, ahogy még a gróf úrék idejében volt, sárga uradalmi és fehér jobbágy házakkal, az a négy darab egyemeletes ház, merthát járási székhely vagyunk, brr, te — máris ásítoztam. És semmi, semmi. Iszonyú két hét volt. A srácok oda. Volt, aki haza se dugta a nóziját. A harmadik már felséges nejét cipelte ölben haza, az ki se mozdult. Unalom az ennedik hatványon. Csak az az egy mozi, avval az ecetesuborka Angyalok földjével. Miii? Hogy az nem is olyan? Jó, jó, Jojó, akkor nem. És akkor odalibbent a tisztelt volt tanárom, Jantyik tanár úr, és hosszasan elmesélte: kubai novellákat kell, fiúkám, fordítani, mert az a klafa náció, és spanyolul tanulni, mert a délamerikai mozgalmak, satöbb, satöbb. És képzeld, Jojó, a gimiben még most is csak tvisztelt tek, igaz, már a tanárok is három fázisban járják, de akkor is. Kínomban nyeríteni szerettem volna, ennyire m u c s a az én világközepének hitt szülővárosom. Te, Jojó, úgy voltam vele valamikor még, amikor a tanyáról kezdtem bejárni a gimibe, hogy i t t van a világ közepe, e z az élet legeslegértelmesebb helye. De ha szétnézek i t t, és látom e z t a megyei tanácsházat, miegyebet, valahogy az otthoni egészen ellaposodik. Érted? Ellaposodott. Tányér paprikás krumpli lett. Érted, Jojó?

— — —

Jaa?! Nem azért mondtam, mert a házak ócskák. Az emberek. Hogy mi van ott? Mindjárt, mindjárt. Új szomszédunk van, orvos. Doktor Lehóczky. Igen, igen. Elmentem hozzájuk, merthát ugyebár kollegák leszünk. Ne nevess, Jojó, ne neves! Mert most vagyok első éves, azért csak kollegája leszek. És mit láttam, kisöreg? Az a passziója, hogy vénséges tsz-mamákat kezel szívességből, ingyen, az SZTK-án kívül is! És éjjele sincs! Ááá, Jojó, köszi! Amikor bedobtunk három barackot, akkor kezdte hajtogatni: »Egyre vigyázz nagyon, kis Fehér Deske, nehogy potátor legyél!« Ja, persze, ez neked magas, mucika! Aki iszik, az a potátor. Tessék? Hogy ne nézzelek le? Mert történész létedre te is tudsz latinul. Nem érdekes. Inkább az, mért hagyta abba az élettani kutatásait? Mikor láttam kinyomtatott dolgozatait? Miért? Jojókám, légpisztollyal lövöldözi a verebeket, és — kész. Hát ebből nekem elegem van. Akár a zsíros kosztokból, meg a jóféle büdös szilvapálinkából. Brr.

— — —

Igen, igen. Rajta láttam meg leginkább a laposságot. Szűcs Évike ugyanolyan, mint féléve volt. Sőt, hogy most keres már, határozott pulykaöntudata is kialakult. Mert adminisztrátor lett, idesüss, a földszövnél. Ne haragudj meg, Jojó, de neked mindent elmondok. Mert te... Igazán nem fázol? Bemehetünk valahova... Szóval el kellett mennem hozzájuk. Lássam, milyen új ruhát hozott neki a jézuska. És enni kellett a tésztájából, amit ő készített. Persze, persze. De a kapuban kijelentette: szó sincs róla, akkor nem enged be, amikor a tatáék elmennek a nagybátyjáék disznóvágására. Mert ő nem o l y a n. Értsem meg. Mikor azt mondtam erre, hogy megértem, és nem szeretem, akkor meg bőgni kezdett. Erre kegyetlen lettem. És kifejtettem neki, mire jöttem én rá, hogy tudniillik a nagy szerelmekhez mindig kell a közös munkahely, vagy az utca, vagy az egy házban lakás. Tehát övele már vége a meccsnek. Akkor karattyolni kezdett, hogy olyan zaccos vagyok, akár a többi fiú, pedig ő hűségesen várt, és nem puszilózott senkivel sem, (különben ezt gyónja fülbe az eleki káplánnak, de ne nekem!) és hidd el, iszonyúan restelltem akkor a kapuban, a hátamon futkosott a hideglelés, hogy tavaly augusztusban én még rimánkodtam ennek, hogy...

— — —

Jó, elismerem, csak hencegek itt neked. Jól van, Jojóka, elismerem. Művelt hölgy vagy, persze, hogy Illyés Gyula írta ezt. Nem hiába vagy magyarszakos, látom, szerfelett tájékozott vagy. Még az É s t is falod. Tájékozott vagy. Mondd, az a pinduri szád is... olyan tájékozott, t-te?!... Pardon, akkor erről nem beszélünk. Jó, kedves Jojó. De mit tegyek, mondd, ha iszonyúan unom azt a nőt?! De unom azt a lapos községet is! És én akkor megyek oda, ha... Érted? Ó, fél év után mennyire másnak tűnik a világ, az ég és a házak, az élet és minden! Ó, én olyan kriptába, én...

— — —

Pardonnez moi, mademoiselle Jolán Szabó, tisztelt magyartörténelem szakos bölcsina, mil pardon! Ha maga ennyire telve vagyon hittel, kisasszony, ám higgyen. Ha maga felbuzdulva jött vissza nemes Kunágotájáról, akkor buzogjon csak, kedves Jojó! De engem nem érdekel tovább az a világ. Most szakadtam el tőle! Engem csak e z a város érdekel. Engem csak a te nyiroknedveid érdekelnek, t-te!... Engem csak a te o s c u l u m l i n g u i s t i c u m o d izgat, t-te!... Miii? Nem beszélünk? Na, ne viccelj, Jojó! Te, itt a kapu alatt, és aztán... Beugrunk, te, a Virágba, bedobunk két duplát. Jojó! Hová mész? Nem olyan egyszerű ez, te! Ne szaladj! Ne szaladj!